

Asia C-286/24

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

23.4.2024

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Supremo Tribunal de Justiça (Portugali)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

4.3.2024

Kantaja:

Meliá Hotels International S.A.

Vastaaja:

Associação Ius Omnibus

[--]

Supremo Tribunal de Justiça

7. osasto

[--]

[asian ja tuomioistuimen tunnistetietoja]

I ASIAN TAUSTA

- Associação Ius Omnibus on nostanut Meliá Hotels International S.A:ta vastaan asiakirjojen esittämistä koskevan erityisen vahvistuskanteen ja esittänyt seuraavat vaatimukset:**

1. asian antaminen tiedoksi Euroopan unionin komissiolle, jotta se voi halutessaan esittää ennakkoratkaisua pyytävälle tuomioistuimelle tätä vaatimusta koskevia kirjallisia huomautuksia;

2. vastaajan haastaminen esittämään ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen määräämänä päivänä ja kellonaikana ja määräämässä paikassa kannekirjelmän 62 kohdassa tarkoitetut asiakirjat siten, että ne asetetaan kantajan saataville tai luovutetaan kantajalle, ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen asianmukaisina pitämät mahdolliset oikeasuhteisuuden varmistavat toimenpiteet huomioon ottaen;

tai toissijaisesti

3. ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen pyytäminen määrittelemään, mitkä kannekirjelmän 62 kohdassa tarkoitetuista tai tuomioistuimen harkinnan mukaan muista asiakirjoista ovat ehdottoman tarpeellisia sen kannalta, että kantaja voi muodostaa käsityksen siitä, onko aiheutunut epätäsmällisiin etuihin (diffuse interests) kohdistuneita vaikutuksia ja ovatko kannekirjelmässä tarkoitetut kilpailunvastaiset käytännöt vaikuttaneet kuluttajiin, joiden asuinpaikkavaltio on Portugali, sekä ovatko käytännöt aiheuttaneet heille vahinkoa, ja jos ovat, minkä suuruisia vahingot ovat olleet;

4. vastaajan haastaminen esittämään asiakirjat ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen määräämänä päivänä ja kellonaikana ja määräämässä paikassa siten, että ne tulevat kantajan saataville tai toimitetaan kantajalle;

sekä joka tapauksessa

5. sen kannalta ehdottoman tarpeellisten asiakirjojen saataville asettaminen, että kantaja voi muodostaa käsityksen siitä, onko aiheutunut epätäsmällisiin tai yhdenmukaisiin yksilöllisiin etuihin (homogenous individual interests) kohdistuneita vaikutuksia ja onko kuluttajilla, joiden asuinpaikkavaltio on Portugali, oikeus vahingonkorvauksiin SEUT 101 artiklan ja lain nro 19/2012 9 §:n rikkomisen vuoksi mainittujen kilpailunvastaisten käytäntöjen perusteella, ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen asianmukaisina pitämät mahdolliset oikeasuhteisuuden varmistavat toimenpiteet huomioon ottaen;

6. sen tiedoksi antaminen vastaajalle, että jos kuluttajien yhdenmukaisten yksilöllisten etujen katsotaan tulleen loukatuiksi, kantaja aikoo nostaa vastaajaa vastaan vahingonkorvauskanteen kaikkien niiden Portugalissa asuvien kuluttajien edustajana, joihin kyseessä olevat kilpailunvastaiset käytännöt ovat vaikuttaneet, jotta he saisivat korvauksen kyseisten käytäntöjen heille aiheuttamista vahingoista siviilikoodeksin (Código Civil) 323 §:n 1 momentissa säädettyjen tavoitteiden ja vaikutusten mukaisesti.

Kantajan väittämät:

- a. Komissio antoi 21.2.2020 päätöksen AT.40529, Holiday Pricing (jäljempänä komission päätös), jonka mukaan vastaaja oli tammikuun 2014 ja joulukuun 2015 välisenä aikana rikkonut SEUT 101 artiklaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklaa toteuttamalla sopimusperusteisia vertikaalisia käytäntöjä, joiden mukaan kuluttajia kohdeltiin eri tavalla kansalaisuuden tai asuinmaan

- perusteella siten, että vastaajan johtamissa tai omistamissa hotelleissa tarjottavan hotellimajoituksen aktiivista ja passiivista myyntiä rajoitettiin koskemaan sen määrittämien jäsenvaltioiden kansalaisia ja asukkaita, ja tämän vuoksi vastaajalle määrättiin yhteensä 6 678 000 euron suuruinen sakko.
- b. Komission päätös tehtiin yhteistyössä vastaajan kanssa (minkä perusteella sille määrättyä sakkoa lievennettiin), ja päätös on lainvoimainen, koska siitä ei valitettu.
 - c. Kantaja haluaa selvittää, onko vastaajan harjoittama kilpailunvastainen toiminta sen perusteella, mitä komission päätöksessä kuvattujen käytäntöjen maantieteellisestä soveltamisalasta voidaan päätellä, aiheuttanut vahinkoa Portugalin perustuslaissa suojatuille epätasaisille eduille sekä Portugalissa asuvien kuluttajien yhdenmukaisille yksilöllisille eduille, ja jos näin on ollut, miten suuria vahingot ovat olleet.
 - d. Kantaja ei julkisesti saatavilla olevien tietojen ja asiakirjojen perusteella pysty tutkimaan edellä c kohdassa mainittuja seikkoja yksityiskohtaisesti, vaan se voi ainoastaan todeta yleisesti, että käytännöstä on aiheutunut vaikutuksia Portugalissa.
 - e. Jos kantaja arvioi sen todistusaineiston perusteella, jota se kanteessaan vaatii saataville asetettavaksi, että vastaajan harjoittama kilpailunvastainen toiminta on loukannut epätasaisia etuja ja Portugalissa asuvien kuluttajien yhdenmukaisia yksilöllisiä etuja, se aikoo käyttöönsä saamansa todistusaineiston perusteella nostaa kilpailunvastaisen toiminnan toteamista ja vahingonkorvauksia koskevan kanteen, jossa ainoana kanneperusteena on kilpailuoikeuden rikkominen, käyttämällä Portugalin perustuslain ja lainsäädännön mukaista oikeuttaan nostaa yleisen edun nimissä kanne Portugalissa asuvien vahinkoa kärsineiden kuluttajien edustajana.
 - f. Kantaja on 15.4.2021 päivätyllä asiakirjalla pyytänyt vastaajalta edellä tarkoitettua todistusaineistoa kannekirjelmästä ilmenevin perustein ja siitä ilmenevässä tarkoituksessa ja ilmoittanut odottavansa vastaajalta vastausta viidentoista arkipäivän kuluessa.
 - g. Vastaaja on 14.5.2021 päivätyssä vastauksessaan ilmoittanut kantajalle kieltäytyvänsä pyydetyn todistusaineiston asettamisesta saataville vastauksessa mainituin perustein.
 - h. Kantaja vaatii asetettavaksi saataville seuraavia asiakirjoja, joiden se uskoo olevan vastaajan hallussa, sekä muita mahdollisia asiakirjoja, joita asiaa käsittelevä tuomioistuin voi pitää merkityksellisinä ja (riittävän) tarpeellisinä kanteen mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi [—] [oikeuskäsittelyn yksityiskohtien kuvausta]:

kyseessä olevan kilpailunvastaisen käytännön sisällön selvittämistä ja laajuuden toteamista varten:

- i. asiakirja, josta ilmenevät vastaajan tammikuun 2014 ja joulukuun 2015 välisenä aikana soveltamat, erityisesti komission päätöksen 19 ja 24 kohdassa tarkoitetut vakimuotoiset sopimusehdot (Meliá's Standard Terms);
- ii. vastaajan ja/tai sen tytäryhtiön Apartotel S.A:n komission päätöksessä mainittujen välittäjien kanssa suoraan tekemät 4 216 majoitusmyyntisopimusta, joihin on sisältynyt nimenomaisena ehtona unionin alueella tapahtuvan myynnin kohdistaminen ainoastaan kuluttajille, joiden kansalaisuus- tai asuinpaikkavaltio on jokin sopimuksessa mainituista maista, tai vaihtoehtoisesti tyhjentävä luettelo mainituista sopimuksista sisältäen kunkin sopimuspuolen osalta asianomaiset vastaajan hotellit, sallitun myyntialueen ja sopimuksen voimassaoloajan;
- iii. asiakirja(t), jo(i)sta ilmenevät mainituissa majoituksen myyntiä koskevissa, suoraan vastaajan tai sen tytäryhtiön Apartotel S.A:n ja välittäjien välillä tammikuun 2014 ja joulukuun 2015 välisenä aikana tehdyissä majoitusmyyntisopimuksissa esiintyneiden 140 hotellin tunnistetiedot;

kuluttajille aiheutuneen vahingon selvittämistä, toteen näyttämistä ja määrällistämistä varten:

- i. vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), taulukko/taulukot tai selvitys/selvitykset, jo(i)sta ilmenevät vastaajan kaikkien majoituskohteiden kaikkien majoitusmyyntisopimusten vuotuinen kokonaisliikevaihto vuodesta 2014 nykyhetkeen (vuoteen 2021) asti, sekä asiakirja(t), taulukko/taulukot tai selvitys/selvitykset, jo(i)sta ilmenevät tai jonka/joiden perusteella voidaan päätellä komission päätöksessä yksilöityjen 4 216 majoitussopimuksen prosentuaalinen osuus vastaajan majoituskohteiden liikevaihdosta vuodesta 2014 nykyhetkeen (vuoteen 2021) asti;

[ii.] vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), johon/joihin sisältyvät tai jo(i)sta ilmenevät jokaisen mainitun 4 216 majoitusmyyntisopimuksen seuraavat tiedot tammikuun 2014 ja sopimuksen päättymisen väliseltä ajalta, mahdolliset myöhemmät (todennäköisesti joulukuun 2015 jälkeiset) myyntitapahtumat mukaan lukien, täsmällisinä, arvioituina tai likimääräisinä lukuina:

1) vastaajan niissä 140 hotellissa, joihin rajoittavia ehtoja sisältäneitä majoitusmyyntisopimuksia sovellettiin, majoittuneiden Portugalissa asuvien kuluttajien lukumäärä;

2) kuluttajien majoitusöiden keskimääräinen lukumäärä kyseisissä vastaajan hotelleissa;

- [iii.] vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), johon/joihin sisältyvät tai jo(i)sta ovat pääteltävissä majoituksen alimmat, keskimääräiset ja ylimmät loppuhinnat rajoittavia ehtoja sisältäneiden majoitusmyyntisopimusten alaisissa 140 hotellissa tammikuusta 2014 joulukuuhun 2020 hotellikohtaisten majoitustyyppien sekä offline- ja online-myyntin mukaan jaoteltuna sekä arvio hintojen voimassaolon kestosta;
- [iv.] vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), mukaan lukien vastaajan toteuttamat tai tilaamat markkinatutkimukset, johon/joihin sisältyy tai jonka/joiden perusteella on mahdollista laskea (tai arvioida) vastaajan ja sen pääasiallisten kilpailijoiden markkinaosuudet tammikuun 2014 ja kunkin mainitun 4 216 majoitusmyyntisopimuksen päättymisen välisenä aikana kussakin unionin jäsenvaltiossa, mahdolliset myöhemmät myyntitapahtumat mukaan lukien;
- [v.] vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), mukaan lukien vastaajan toteuttamat tai tilaamat markkinatutkimukset, jo(i)ssa kuvataan tai jo(i)sta ovat johdettavissa majoittujien kuluttajatyypit tai -profiilit hotellityypeittäin komission päätöksessä yksilöityjen rajoittavia ehtoja sisältäneiden majoitusmyyntisopimusten alaisissa 140 hotellissa sekä heidän keskimääräinen kulutuskäyttäytymisensä;
- [vi.] kuluttajien tai kuluttajajärjestöjen missä tahansa Euroopan talousalueen jäsenvaltiossa vastaajaa vastaan komission päätöksen kohteena olevien kilpailunvastaisten käytäntöjen vuoksi nostamien vahingonkorvauskanteiden määrä [tai vaihtoehtoisesti mahdollisten oikeuden käsiteltävänä olevien asioiden tunnistetiedot].

*

Sen jälkeen, kun i) komissio oli saanut asian tiedoksi, ii) kaikkia Portugalissa oleskelevia kuluttajia koskeva julkinen kuulutus oli ollut nähtävillä ja iii) vastaajalle oli toimitettu haaste:

Komissio ilmoitti, ettei se esitä kirjallisia huomautuksia.

[– –]

[–] [osapuolten toimittamat oikeudenkäyntiasiakirjat ja niiden käsittely]

*

Tämän jälkeen annettiin tuomio, jossa kanne hyväksyttiin ja todettiin muun muassa seuraavaa:

”1. Meliá Hotels International, S.A:lle [– –] ilmoitetaan, että sen on toimitettava tälle tuomioistuimelle seuraavat käsiteltävään asiaan liittyvät asiakirjat siten, että ne tulevat saataville ja käytettäviksi teknisen tuen avustuksella:

- i. asiakirja, josta ilmenevät vastaajan tammikuun 2014 ja joulukuun 2015 välisenä aikana soveltamat, erityisesti komission päätöksen 19 ja 24 kohdassa tarkoitettut vakiomuotoiset sopimusehdot (Meliá's Standard Terms);
- ii. vastaajan ja/tai sen tytäryhtiön Apartotel S.A:n komission päätöksessä mainittujen välittäjien kanssa suoraan tekemät 4 216 majoitusmyyntisopimusta, joihin on sisältynyt nimenomaisena ehtona unionin alueella tapahtuvan myynnin kohdistaminen ainoastaan kuluttajille, joiden kansalaisuus- tai asuinpaikkavaltio on jokin sopimuksessa mainituista maista, tai vaihtoehtoisesti tyhjentävä luettelo mainituista sopimuksista sisältäen kunkin sopimuspuolen osalta asianomaiset vastaajan hotellit, sallitun myyntialueen ja sopimuksen voimassaoloajan;
- iii. vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), taulukko/taulukot tai selvitys/selvitykset, jo(i)sta ilmenevät vastaajan kaikkien majoituskohteiden kaikkien majoitusmyyntisopimusten vuotuinen kokonaisliikevaihto vuodesta 2014 nykyhetkeen (vuoteen 2021) asti, sekä asiakirja(t), taulukko/taulukot tai selvitys/selvitykset, joista ilmenevät tai joiden perusteella voidaan päätellä komission päätöksessä yksilöityjen 4 216 majoitussopimuksen prosentuaalinen osuus vastaajan majoituskohteiden liikevaihdosta vuodesta 2014 nykyhetkeen (vuoteen 2021) asti;
- iv. vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), johon/joihin sisältyvät tai jo(i)sta käyvät ilmi jokaisen mainitun 4 216 majoitusmyyntisopimuksen seuraavat tiedot tammikuun 2014 ja sopimuksen päättymisen väliseltä ajalta, mahdolliset myöhemmät (luultavasti joulukuun 2015 jälkeiset) myyntitapahtumat mukaan lukien, täsmällisinä, arvioituina tai likimääräisinä lukuina:
- 1) vastaajan niissä 140 hotellissa, joihin rajoittavia ehtoja sisältäneitä majoitusmyyntisopimuksia sovellettiin, majoittuneiden Portugalissa asuvien kuluttajien lukumäärä;
 - 2) kuluttajien majoitusöiden keskimääräinen lukumäärä näissä vastaajan hotelleissa;
- v. vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), johon/joihin sisältyvät tai jo(i)sta ovat pääteltävissä majoituksen alimmat, keskimääräiset ja ylimmät loppuhinnat rajoittavia ehtoja sisältäneiden majoitusmyyntisopimusten alaisissa 140 hotellissa tammikuusta 2014 joulukuuhun 2020 hotellikohtaisten majoitustyyppien sekä offline- ja online-myynnin mukaan jaoteltuna sekä arvio hintojen voimassaolon kestosta;
- vi. vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), mukaan lukien vastaajan toteuttamat tai tilaamat markkinatutkimukset, johon/joihin sisältyy tai jonka/joiden perusteella on mahdollista laskea (tai arvioida) vastaajan ja sen pääasiallisten kilpailijoiden markkinaosuudet tammikuun 2014 ja kunkin mainitun 4 216 majoitusmyyntisopimuksen päättymisen välisenä aikana kussakin unionin jäsenvaltiossa, mahdolliset myöhemmät myyntitapahtumat mukaan lukien;

vii. vastaajan hallussa oleva(t) asiakirja(t), mukaan lukien vastaajan toteuttamat tai tilaamat markkinatutkimukset, jo(i)ssa kuvataan tai jo(i)sta ovat johdettavissa majoittujien kuluttajatyypit tai -profiilit hotellityypeittäin komission päätöksessä yksilöityjen rajoittavia ehtoja sisältäneiden majoitusmyyntisopimusten alaisissa 140 hotellissa sekä heidän keskimääräinen kulutuskäyttäytymisensä;

2. Mainitut asiakirjat asetetaan ainoastaan osapuolten sekä niiden oikeudellisten edustajien ja muiden asiantuntijoiden saataville, ja niihin sovelletaan salassapitovelvoitetta.

3. Kantajan oikeus käyttää mainittujen asiakirjojen sisältämiä tietoja rajoittuu vahingonkorvauskanteen valmisteluun kilpailuoikeuden rikkomisen perusteella, eikä niitä voida hyödyntää muussa tarkoituksessa.”

- 2 Vastaaja valitti ratkaisusta Tribunal da Relaçãoon (ylioikeus, Portugali), joka vahvisti valituksenalaisen tuomion kaikilta osin.
- 3 Supremo Tribunal de Justiça (ylin tuomioistuin, Portugali; jäljempänä STJ) antoi 7.2.2024 päätöksen, jossa se myönsi asiassa valitusluvan.

Päätöksessä todetaan seuraavaa:

”[–]

Sen lisäksi, ettei STJ ole aikaisemmin käsitellyt vastaavanlaista asiaa, asia on sisällöltään monimutkainen ja vaatii tavallista monimutkaisempaa selvitystyötä, sillä sen yhteydessä on tarkasteltava kansallisia oikeussääntöjä ja unionin oikeussääntöjä jo olemassa olevan, asian kannalta merkityksellisen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa (vrt. tuomio 10.11.2022, PACCAR ym. [C-163/21, EU:C:2022:863, 67 ja 68 kohta], ja tuomio 12.1.2023, RegioJet [C-57/21, EU:C:2023:6, 72–77 kohta]).

[–]

[–]” [valitusluvan myöntämisen perustelua]

- 4 Associação Ius Omnibusin Meliá Hotels Internacional S.A:ta vastaan nostaman asiakirjojen esittämistä koskevan erityisen vahvistuskanteen yhteydessä **ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on arvioitava** kansallista oikeutta ja unionin oikeutta sekä niiden soveltamista. Aivan konkreettisesti on selvitettävä, miten on tulkittava tietyistä säännöistä, joita sovelletaan jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin kilpailuoikeuden säännösten rikkomisen johdosta kansallisen lainsäädännön nojalla nostettuihin vahingonkorvauskanteisiin, 26.11.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/104/EU 5 artiklan 1–3 kohtaa sekä oikeudesta vahingonkorvauksiin kilpailuoikeuden rikkomisen vuoksi 5.6.2018 annetun lain nro 23/2018 (Lei sobre o direito a indemnização por infração ao direito da concorrência) 12 ja 13 §:ää erityisesti suhteessa vahingon

todennäköisyyden, tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden vaatimuksiin, joiden perusteella arvioidaan käsiteltävässä asiassa pyydettyjen tietojen saataville asettamista koskevia toimenpiteitä.

Kantajan esittämien vaatimusten arvioiminen edellyttää siten myös unionin oikeussäntöjen arviointia, tulkintaa ja soveltamista.

Kantajan näkemyksen mukaan asia on saatettava unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi konkreettisia kysymyksiä esittäen.

On selvää, että (kansallisen ja unionin) oikeuskäytännön ja oikeuskirjallisuuden mukaan kansallisen tuomioistuimen on saatettava asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi muulloin paitsi silloin, kun kysymys on niin ilmiselvä, ettei sen tulkinnassa asian ratkaisemisen kannalta jää tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle (*acte clair* -oppi).

Periaatteessa ja tavallisesti ennakkoratkaisun pyytäminen on SEUT 267 artiklan toisen ja kolmannen kohdan perusteella vapaaehtoista.

Tähän sääntöön on kuitenkin poikkeuksia.

Yksi niistä perustuu SEUT 267 artiklan kolmanteen kohtaan, jonka mukaan asian saattaminen unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi on pakollista, jos ”kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta”, eli kysymys tulee esille asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevässä kansallisessa tuomioistuimessa, jollainen STJ käsiteltävässä asiassa on.

Kuitenkin myös siitä vallitsee yksimielisyys, ettei STJ:n velvollisuus ennakkoratkaisupyynnön esittämiseen ylimmän oikeusasteen kansallisena tuomioistuimena ole ehdoton.

Sääntöön on poikkeuksia, joista yksi on se, että sovellettava sääntö on niin selvä ja ilmeinen, ettei se jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle (ks. tältä osin Mariana Nogueira Sá, Artigo 267 TFEU: Lex Imperfecta? Das Consequências da Omissão do reenvio Prejudicial à Luz da Lei Civil Portuguesa, s. 24 ja sitä seuraavat sivut; kirjoittaja käsittelee unionin tuomioistuimen tuomion Cilfit valossa niitä kolmea tilannetta, joissa kansallisen tuomioistuimen ei tarvitse pyytää ennakkoratkaisua, vaikka se ratkaisee asian ylimmän oikeusasteen tuomioistuimena).

Kysymys on poikkeuksesta ennakkoratkaisun pyytämisen pakollisuuteen, sillä ”tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on oltava vakuuttunut siitä, että sen tekemä tulkinta on yhtä ilmeinen muille eri jäsenvaltioiden tuomioistuimille ja unionin tuomioistuimelle”, kuten Alessandra Silveira toteaa (emt., s. 4).

Tämän vuoksi ”kansallisen tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on noudatettava velvollisuuttaan saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta välttyttäisiin siltä, että unionin oikeutta tulkittaisiin väärin” (tuomio 9.9.2015, Ferreira da Silva e Brito ym., [C-160/14, EU:C:2015:565, 44 kohta], jota Alessandra Silveira lainaa ja kommentoi em. teoksessa).

Tästä seuraa, että ennakkoratkaisun pyytämättä jättäminen voi haitata oikeussubjektien tehokkaan oikeussuojan toteutumista unionin oikeuteen perustuvien oikeuksien suhteen.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on todettu, ja siitä voidaan myös päätellä, että asian ylimpänä oikeusasteena ratkaisevan kansallisen tuomioistuimen on ”noudatettava velvollisuuttaan saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi aina, kun asiaan liittyy unionin oikeutta koskevia kysymyksiä”.

Se vapautuu tästä velvollisuudesta ainoastaan, jos todetaan, että ”kysymys ei ole merkityksellinen, että unionin tuomioistuin on jo tulkinnut kyseessä olevaa unionin oikeuden säännöstä tai että se, miten unionin oikeutta on sovellettava asianmukaisesti, on niin ilmeistä, ettei jää tilaa perustellulle tulkinnalliselle epäilylle” (Alessandra Silveira, emt., s. 14).

Kuten valituslupapäätöksessään todetaan, käsiteltävässä asiassa on selvítettävä, minkä ehtojen ”on täytyttävä vahingon todennäköisyyden, tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden vaatimusten toteutumiseksi sovellettaessa asiakirjojen saataville saattamisen mekanismia oikeudesta vahingonkorvauksiin kilpailuoikeuden rikkomisen perusteella 5.6.2018 annetun lain nro 23/2018 [ns. Private Enforcement -laki eli LPE] mukaisesti, sekä erityisesti riittääkö siihen pelkästään viittaaminen komission velvoittavaan päätökseen”.

Ei ole tiedossa, että STJ olisi aiemmin lausunut käsiteltävänä olevan asian kaltaisesta asiasta.

Kuten edellä mainitussa STJ:n valituslupapäätöksessä todetaan, ”sen lisäksi, ettei STJ ole aikaisemmin käsitellyt vastaavanlaista asiaa, asia on sisällöltään monimutkainen ja vaatii tavallista monimutkaisempaa selvitystyötä, sillä sen yhteydessä on tarkasteltava kansallisia oikeussääntöjä ja unionin oikeussääntöjä jo olemassa olevan, asian kannalta merkityksellisen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa (vrt. tuomio 10.11.2022, PACCAR ym. [C-163/21, EU:C:2022:863, 67 ja 68 kohta], ja tuomio 12.1.2023, RegioJet [C-57/21, EU:C:2023:6, 72–77 kohta])”.

Kuten valittaja aivan oikein korostaa, asiassa on kyse ”vahingonkorvausdirektiivistä johtuvien säännösten tulkinnasta ja soveltamisesta, erityisesti direktiivin 5 artiklan 1 kohdasta ja siinä tarkoitettusta vahingon todennäköisyydestä”, ja koska STJ on asian ylimpänä

oikeusasteena ratkaiseva kansallinen tuomioistuin, asia on saatettava unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, vrt. SEUT 267 artiklan **b alakohta**.

[– –]

[– –] [ennakkoratkaisukysymys kantajan esittämässä muodossa]

- 5 Edellä esitetyn perusteella STJ:n on lykättävä asian käsittelyä ja esitettävä [SEUT 267] artiklan nojalla unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö (järjestelmä, jonka tarkoituksena on taata [unionin] oikeusjärjestyksen peruseriaate: unionin oikeuden yhdenmukaisen tulkinnan periaate).

[– –]

II Välipäätös

[Ennakkoratkaisupyyntö annettiin tiedoksi osapuolille, ja ne lausuiivat siitä. STJ totesi välipäätöksessään, että ensimmäiseksi kysymykseksi oli syytä lisätä kysymys, joka ratkaisee ongelman, jos siihen vastataan myöntävästi. Tähän ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvällä välipäätöksellään STJ päättää esittää alla olevan mukaiset ennakkoratkaisukysymykset.]

Kaiken edellä esitetyn ja edellä mainittujen oikeussääntöjen perusteella STJ toteaa tarvitsevansa tukea valitusasian käsittelyyn, esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset sekä lykkää valitusasian käsittelyä, kunnes seuraaviin kysymyksiin on vastattu:

1. Sovelletaanko 26.11.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/104/EU 5 artiklan 1 kohtaa kanteeseen, jonka kohteena on todisteiden saataville asettaminen ennen saman direktiivin 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun vahingonkorvauskanteen nostamista?

Jos edeltävään kysymykseen vastataan myöntävästi:

2. Onko kantajan 26.11.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/104/EU 5 artiklan 1 kohdan mukaisen vahingon todennäköisyyttä koskevan vaatimuksen perusteella aina osoitettava, että käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa on todennäköisempää, että sen edustamat kuluttajat, tässä tapauksessa Portugalissa asuvat kuluttajat, ovat kärsineet vahinkoa kuin että he eivät olisi kärsineet vahinkoa?

3. Voivatko kansalliset tuomioistuimet arvioida 26.11.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/104/EU 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun vahingon todennäköisyyttä koskevan vaatimuksen täyttymistä arviointinsa yksinomaan toimivaltaisten kilpailuviranomaisten tekemän päätöksen perusteella? Miten tähän arviointiin vaikuttaa erityisesti

se, että kyseessä on sovintomenettelyssä syntynyt päätös, joka koskee tarkoitukseen perustuvaa unionin kilpailusääntöjen vertikaalista rikkomista?

[--]

Lissabon, 4.3.2024 [oikeuskäsittelyn kulun kuvausta]

TYÖASIAKIRJA